

TENGERFÜRED

Mint egy Örkény-novellában, a dolgok után, hol túlélte magát a verejtékező nyár, megindulsz le a dombról, ismerős utcakövek, nem kétséges, hogy itt valaha jártál, emitt egy cukrászda, ott egy hotel – helyek, hol boldogtalan vagy repes az ember s hirtelen orrodba szökik egy illat; az nem lehet: a tenger, a tenger, a tenger.

De nincs kétség: a part mentén otromba norvég tankerek horgonyoznak, nehéz, letről jövő sóhajokat visznek s futószalagon gyártott üdvtanokat hoznak, kintebb, a nyílt vízen komor, katonazöld anyahajó, szövetséges felségjel alatt; az áramlatok szardíniatetemeket sodornak, olaj ömlött, az idő áll, nem halad.

Az apátság ikertornya gótikus, villódzó effekteket rajzol rá a világítótorony, más gyönyörök, titkok, más ijedelmek árkolódnak a napcserzett arcokon, a borok is mások: a só felkúszott immár vén szőlőtőkék gacsos gyökérzetén, mint égi áldomás, csapzott fellegrojtokon úgy verekszi át magát a fény, pogány, nagyon pogány. Csoda-e, ha térítő szerzetesek prédája a város, a história, mint gyomrot az orvosló savanyúvíz, az utolsó sejtplazmáig átmos, ó, a darabos kelták, ledér illírek, mesebeli dákok, tengerszántó vízi labancok, itt építettek, csókoltak, reméltek s a parti homok megbocsátón elfedte a harcot, most csupa béke minden. De mentik a szivárvány múltat makacs emlékezetű gének, hogy jött Tagore őrnagy, a szíve sajdult s foglya lett az apály igézetének, fát ültetett talán vagy virágot, egyynyári kincsét szeszélyes alkonyokba szórva, a régi-újvilágot ily mód gyarmatosítván. S egy más hajósról is regél a monda, hogy itt járt Quasimodo kapitány, szerelmét fátyolos tekintetű asszonyok őrzik és költészet lonca leng a sziklapart tövén, mely újra hajt tavasztól rendre őszig és hajók mennek derűs Itáliába metaforákért, könnyű, fűszeres rímekért, cserébe homlokráncolta eszméket kínálnak. S bár a Hanza-kalmár fukar és kimért, virágzik a verskereskedés. A lélek e tájon fenséges, mint viharpaskolta várfo, itt huri-mennyek hitét könnyedén eldobták a monogámmá szelídült ottománok, mert az asszonyok, az örök el-nem-menők itt mindig körülindázva szerettek, sziluettjük a horizontra égett, vártak, szültek, túrtek, búcsúztak, öleltek; és csödbe mentek mind a matrózkuplerájok, mert a tenger csavargói a korzón az ő tekintetükben elmerülve, halálig-szenvedélyt kutattak mohón és vadorzón s a végső percben bizvást visszatértek. S az összefolyt időben ősök és utódok álma úgy csillámlott, mint odaát a szirten Géza apát őszes, torzonborz szakálla; poéta maga is, hithű eretnek. S a vízölelte város mélyen csontjaidba épült akkor, kavargott benned nyáresti teátrum, krónikás aggastyán, lelkesült reformkor, dajkált Tengerfüred s magával ragadott, mint szépségben fuldoklót édes örvény, de indult a vonat, menned kellett. A kaptatón szembejött és biccentett Örkény.